

Б.К. Өмурзаков, Н. Конобаев
Окутуучу ОшТУ, муниципалдык менчик баш-нын орун басары
B.K.Omurzakov, N.Konobaev
Teacher OshTU, secretary of the Municipal Property Department

ШААР БАШКАРМАЛЫГЫНЫН СТРУКТУРАЛАРЫНЫН ЭФФЕКТИВДҮҮЛҮГҮН ЖОГОРУЛАТУУДА ЖАҢЫ АВТОМАТТАШТЫРЫЛГАН СИСТЕМАЛАРДЫ КОЛДОНУУ

Автоматташтырылган системаларды иштеп чыгуу жана шаардагы мамлекеттик структуралар аралык электрондук байланышты түзүү. Бул система шаардын инфраструктурасын өнүктүрүүдө жана пландоодо негизги системалардын бири болуп саналат.

Негизги сөздөр: шаар башкармалыгы, шаардын структурасы, автоматташтырылган системалар, саясий экономикалык туруксуздук.

USING THE NEW AUTOMATED SYSTEMS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF THE STRUCTURE OF THE BOARD

The city, the development of automated systems and the creation of state structures, international electronic communications. This system is one of the city's planning and development of major infrastructure systems.

Key words: urban management, urban structure, automated systems, political and economic instability.

Өлкөбүз эгемендүүлүктү алгандан берки 20 жыл ичиндеги башкаруу системабыз дале эски СССР убагындагы методдорду колдонуп келе жаткандыктан, алгылыктуу өнүгүүгө жете албай келебиз. Эл аралык уюмдардын колдоосу менен аткарылып жаткан иш аракеттер, долбоорлор алардын кызыкчылыгын колдоп, элдерди, жалпы коомчулукту саясий туруксуздукка үндөп, мамлекетке болгон ишенимди жоготууда. Мамлекетибизде саясий жана экономикалык туруксуздук өкүм сүрүүдө. Бирок, биз жашап жаткан коом техниканын, индустриялык цивилизациянын, илим-билимдин, өнүгүүнүн кечиктирилгис доору экендигин эсибизден чыгарбашыбыз керек. Көрүп, биле туруп, бирок жагдайга жараша иш тутпай, көрмөксөндүккө салуудабыз. Көйгөйлөрдөн арылуунун оптималдуу жолдорун издебей жатабыз. Өлкөбүз коомдон артта калып бараткандыгы абдан өкүнүчтүү. Келечек муундун алдындагы чоң жоопкерчиликти сезишибиз керек. Парламенттик башкарууга өткөнүбүздөн бери ар кандай кайчылаш пикирлер жана бири-бирине карама-каршы келген иш аракеттер жасалып, мамлекетибиздин бүтүндүгүнө доо кетүүдө. Демек, биз парламенттик башкарууну кабыл алып, ушул өлкөдө жашап жатканыбыздан кийин, мындагы партиялардын ишмердигин жогорулатуу менен өлкөбүздүн өнүгүүсүнө өз салымыбызды кошуп, мамлекеттеги саясий жана экономикалык туруксуздукту жоюуга, элдин мамлекетке жана мамлекеттик органдарга болгон ишенимин арттырууга жетише алабыз.

- Улуттар аралык биримдик
- Кичи райондордун инфраструктурасы
- Коопсуздук
- Авто тыгын
- Жаштар саясаты
- Иретирилген соода жайлар

- Мыйзамсыз курулуштар
- Жер басып алуу
- Гигиеналык абал
- Тез жардам
- Өрт өчүрүү кызматы

Келечек кадрларын (жаштар) даярдоодо жогорку окуу жайлардын студенттерин практика учурунда мамлекеттик мекемелерге жана коомдук иштерге тартуу аркылуу, келечек кадрлар менен мамлекеттик мекеме уюмдардын кызматкерлеринин ортосундагы байланышты күчөтүп, келечектеги мамлекеттик кызматкерлерди даярдоодо туура багыт көрсөтүп кийинки муунга өз билимибизди, ишмердигибизди мурас катары калтыра алабыз. Билимдүү жаштарыбыздын бөтөн өлкөлөрдө өз адистиктери менен эмес, башка тармактарда иштөөлөрүн токтотуп, алардын билимин өз өлкөбүздү өнүктүрүүгө колдонуубуз зарыл. Билимдүү жаштарыбыздын бөтөн өлкөлөрдө, башка тармактарда иштөөсү кийинки муундардын илим-билимге, мекенибиздин эртеңкилигине болгон ишенимин жоготууда.

Бул үчүн шаарыбыздагы орчундуу көйгөйлөрдү аныктап жергиликтүү ресурстарды колдонуу (ички инвестиция) менен чечүүбүз зарыл. Мамлекеттик структуралар менен жергиликтүү тургундардын, жеке ишкерлердин ортосундагы байланышты күчөтүп алардын мамлекеттик структураларга болгон ишенимин арттырып иш жүзүнө ашырууга болот. Ички инвестицияларды, шаарыбызды өнүктүрүүдөгү долбоорлорду жана жумушчу орундарын түзгөн кичи жана орто бизнестерди колдоо менен шаарыбыздын экономикасын көтөрө алабыз.

Шаарыбызды өнүктүрүүдө шаар башкармалыгынын жана башкармалыктын структураларынын эффективдүүлүгүн жогорулатуу мезгил талабы. Бул үчүн бирин-бири кайталабаган, чачкын болбогон бирдиктүү, жаңы автоматташтырылган системаларды колдонуу абдан зарыл. Ал аркылуу иш чараны алдын алуу, туура жана так маалыматтарга ээ болуу сыяктуу ири ийгиликтерди багындырууга болот [1]. Биз ушул сыяктуу орчундуу ойлордон улам, артта калуубуздун себептерин иликтеп, кабатталган көйгөйлөрдү өз убагында чечүү зарылдыгын талдап, төмөнкү иш чараны сунуш кылабыз:

Бул ишти ишке ашыруунун негизги 3 этабы:

- Бирин-бири кайталабаган, чачкын болбогон бирдиктүү, жаңы автоматташтырылган системаларды (атайын автоматташтырылган система жана ГИС) иштеп чыгуу жана структуралар аралык электрондук байланышты (WiFi, WiMAX) түзүү.
- Шаардагы мамлекеттик структуралар аралык видео конференция (IP камера) уюштуруу
- Шаар башкармалыгынын жана башкармалыктын структураларынын кагаз түрүндөгү маалыматтарын электрондук базага каттоо. Гоеинформациялык системанын негизинде шаардын электрондук картасын түзүү жана GPS түйүнүнө кошуу.

Бул боюнча балдар бакчаларына, орто мектептерге, аймактык кеңештерге да койсок болот. Шаар башкармалыгына борборлоштурулган системаны орнотуу жана коомчулукка чоң экрандан чагылдырып көрсөтүү зарыл.

1-сүрөт. Борборлоштурулган системаны орнотуу

Иш чараны аткаруу учун, геоинформациалык системаны (ГИС) колдонуу аркылуу жаны багытка кадам таштообуз керек. Бул программалык – аппараттык комплекс, аймактагы объектилердин маалыматтарын тармагына карата башкарып, сактоого, жаңылоого, анализ жүргүзүүгө жана чагылдырып көрсөтүү мүмкүнчүлүгүнө ээ. ГИСтин негизги функцияларынын бири компьютердик (электрондук) карталарды түзүү, колдонуу жана картографиялык маалыматтарды иштетүү [2,3].

ГИС биринчи жолу Канадада түзүлүп, 1960-жылдары АКШ жана Швецияда жаратылыш ресурстарын изилдөөдө колдонулган. Азыркы күндө бул система кеңири жайылтылып өндүрүш, экономика тармагы, жаратылыш ресурстарын коргоодо, кадастр, илим жана билим тармагында колдонулуп келе жатат.

Түзүлгөн электрондук карталар келечекте шаардын 3D моделин түзүүдө негизги маалымат каражаттары болуп саналат. Бул системаларды жол кыймылын башкаруу, өрт өчүрүү кызматы, тез жардам кызматы, өзгөчө кырдаалдар министрлиги жана башка мамлекеттик структураларда колдонуу менен шаардын борборлоштурулган бирдиктүү маалымат базасын түзүүгө болот.

2-сүрөт. ГИСтин колдонулушу.

ГИС системасын муниципалдык менчикти башкарууда колдонууда борборлоштурулган маалымат база менен башкарууда башкаруунун так, таза жана ачык-айкындуулугун жөнгө салып, ар кандай паракорлуктун алдын алып шаардын социалдык жана экономикалык

өнүгүүсүнө чоң өбөлгө түзөт. Бул система шаардын инфраструктурасын өнүктүрүүдө жана пландоодо негизги системалардын бири болуп саналат.

Шаар башкаруусунда бирдиктүү геоинформациялык система менен башкаруу шаарды өнүктүрүүдө жана жаңы конуштарды пландоодо негизги каражат болуп саналат. Мындан сырткары шаардагы мамлекеттик структуралардын бири бири менен тыгыз байланышта иштөөгө жана бирин бири кайталабаган маалыматтарды иштетүүдө жакшы шарттар түзүлүп жумуштун эффективдүүлүгүн жогорулатат. Бирдиктүү система менен иштөө муниципалдык менчиктерди тактоодо жана каттоодо кеңири колдонулуп, шаардын бюджетин көтөрүүгө жана кичи райондорду ар тараптуу өнүктүрүүгө мүмкүнчүлүктөрдү түзүп берет.

Башкаруунун ачык айкындуулугу жөнгө салынып, жумуштун эффективдүүлүгү жогорулап, шаарды заман талабына ылайык өнүктүрүүдө жаңы башкаруу системалары орнотулуп, калкты маалымат жана башка кызматтар менен тейлөө жагы жакшырат. Ал үчүн GPS (GPS – система глобального позиционирования Global Position System) системасы колдонулат [4,5]. GPS бүгүнкү күндүн заман талабы. Көптөгөн маселелерди чечүүдө GPSтин кызматы чоң. Бул системаны транспорттук башкармалыктар жана жөнөкөй жарандар жогору баалашат.

3-сүрөт GPSтин колдонулушу.

GPS кабылдагычтардын кызматтарын колдонуу акысыз болгондуктан бул тармакта электрондук картаны түзүү жетиштүү. Азыркы күндө шаарыбыздын электрондук картасы түзүлүп колдонууга берилди. Электрондук картада шаардын тейлөө тармактары бүт камтылган жана даректери көрсөтүлгөн. Электрондук картада издөө системасы кеңири колдонулат. Дареги, тиби жана турган орду тууралуу маалыматтарын кийирүү менен объекттин картада жайгашкан ордун, аралыкты билүү жана изделип жаткан объектке кыска жол менен баруу көрсөтүлөт.

Электрондук карталарга жол белгилерин жайгаштыруу жана ылдамдыгы чектелген жолдордун маалыматтарын кийирүү менен шаарыбыздын жол кыймылын башкарууда автокырсыктардын алдын алууга жана жол кыймылын эрежелерин бузууларды кыскартууга мүмкүндүк түзүлөт.

Тез жардам кызматында билдирилген даректи издеп табуу, эң кыска жолун тандоо жана тез жетүү үчүн GPS системасы колдонулат. Ар бир тез жардам унааларын көзөмөлдөө үчүн атайын автоматташтырылган системанын жардамы менен байкап турууга болот.

Өрт өчүрүү кызматында билдирилген даректи издеп табуу, эң кыска жолун тандоо жана тез жетүү үчүн GPS системасы колдонулат. Ар бир өрт өчүрүү унааларын көзөмөлдөө үчүн атайын автоматташтырылган системанын жардамы менен байкап турууга болот.

Шаардын санитардык гигиеналык абалын жакшыртууда электрондук картага таштандыларды таштоочу контейнерлерди каттап, ар бир контейнердеги таштандыларды тазалоо иштерин көзөмөлдөөдө GPS системасы колдонулат. Бул системалардын жардамы менен таштандыларды ташуучу автоунааларды көзөмөлдөп ашыкча чыгымдарды кыскартып, шаардын санитардык гигиеналык абалын жакшыртууга болот.

Муниципалдык унааларды башкарууда GPS системасын орнотуу менен ар бир муниципалдык транспорттун ылдамдыгын жана аралыгын көзөмөлдөө менен жүргүнчүлөрдү тейлөөнү жакшыртууга болот. Мындан сырткары жүргүнчүлөр өздөрүнө

керектүү болгон муниципалдык унаа аялдамада же болбосом көчөдө бара жатканын билүү мүмкүнчүлүктөрүн ала алышат.

Адабияттар:

1. Востокова А.В., Кошель С.М., Ушакова Л.А. Оформление карт. Компьютерный дизайн: Учебник / Под ред. А.В. Востоковой. — М.: Аспект Пресс, 2002.— 288 с.
2. Лопандя А.В., Немтинов В.А. Основы ГИС и цифрового тематического картографирования: Учебно-методическое пособие.- Тамбов: ГОУ ВПО «ТГТУ», Педагогический Интернет-клуб, 2007. - 72 с.
3. Замай С.С., Якубайлик О.Э. Программное обеспечение и технологии геоинформационных систем: Учебное. пособие. - Красноярск: Красноярск. гос.ун-т, 1998. — 110 с.
4. Берлянт А.М. Картография: Учебник для вузов. - М.: Аспект Пресс, 2002. - 336 с.
5. Горбачёв А. Ю. Математическая модель погрешностей GPS // Авиакосмическое приборостроение. -М.: "НАУЧТЕХЛИТИЗДАТ": 2010. - № 5.